

OB LETOŠNJI 40-LETNICI NENEHNIH BOJEV IN ZMAG KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE OZIROMA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE NAŠI DELOVNI LJUDJE POVSOD S PONOSOM OBUJAJO SPOMINE NA PREHOJNO POT. VSAK KRAJ, VSAKA VAS ALI NASELJE IMA SVOJE SPOMINE, SVOJE DOGODKE, KI SO DROBICI MOGOČNE ZMAGE. ZATO UPRAVIČENO S PONOSOM OBELEŽUJEJO TE KRAJE, PROSLAVLJAJO BOJE IN SE PRIPRAVLJAJO NA NOVE NALOGE.

OSREDNJA MANIFESTACIJA NAŠEGA OKRAJA BO

PRIHODNJE DNI NA JELOVICI. PREŽIVELI BORCI, AKTIVISTI IN DELOVNI LJUDJE IZ VSEH KRAJEV GORENJSKE BODO S SVOJO PRISOTNOSTJO POČASTILI POMEMBNE DOGODKE IZ REVOLUCIJE IN ZNOVA MANIFESTIRALI ZA GRADNJO NAŠE SOCIALISTIČNE DRUŽBE. ZATO JE TEMU DOGODKU NA JELOVICI, OZIROMA DNEVU BORCA POSVEČEN TUDI DEL VSEBINE NAŠEGA LISTA, KI SKUŠA SVOJIM BRALCEM OBUKITI SPOMINE NA NEKATERE DOGODKE DELAVSKEGA IN REVOLUCIONARNEGA GIBANJA V NAŠIH KRAJIH.

„Je borce dala vsaka naša vas ...“

Okupacija je kaj kmalu začela oddvajati posameznike iz javnega življenja in jih silila v ozadje ali celo v ilegalo. Nekateri so se morali umakniti, ker so kot znani revolucionarji zašli na policijske spiske. Drugi so se takoj na začetku »zamerili« okupatorju, ker se niso hoteli pokoriti in priznati se hlapčevstva na svoji zemlji. Tako so se porajali prvi ilegalci, ki so se skrivali pred okupatorjem, in se zatekli v osamljene kmetije, v gozdarske in lovske kočice. Iz takih posameznikov, ki so zaradi okupatorjevega terorja morali zapustiti svoje domove, ki so sovražili nasilje in okupatorja — iz takih posameznikov so zrastle prve partizanske čete, grupe in bataljoni. Prva takojmenovana jeseniška

ali Cankarjeva četa je nastala že 28. julija 1941 na Obranci (Mežaklja), kjer je Jože Gregorčič zbral grupe ilegalcev in jih organiziral v udarno formacijo. Prvi komandir te čete je bil Polde Stražišar, komisar pa France Potočnik. Nad vasjo Cegelnica pri Naklem je 1. avgusta 1941 nastala prva kranjska četa. Njen komandir je bil Franc Mrak, komisar pa Stane Toplak. Julija 1941 je bila formirana tudi kranjska četa, ki je zbrala v glavnem delavce na desni strani Save. Tako je začela rasti partizanska vojska. Niti prvi neuspehi, kot je bila, na primer, nameravana akcija za osvoboditev političnih ujetnikov iz begunjskih zaporov, 6. avgusta 1941, ni mogla več ustaviti splošnega odpora.

Svetina in Tomo Brejc, člani komiteja. Pokrajinski komite je prevzel politično vodstvo na Gorenjskem.

Gregorjcem na Jelovici, so bili ti partizani zbrani na Jelovici na planini Vodice. Tu je bila ustanovljena Jelovska četa 29. julija 1941, in sicer na gradišču, kjer je isti dan tudi zapri segla. Komandir čete je bil Jaka Bernard iz Koritnega, komisar pa Jože Kranjc-Zakelj, jeseniški železar. Tvorili so jo trije vodi: prva dva sta manevrirala

dice 5. avgusta 1941. leta v Cankarjev bataljon. Po formiranju bataljona je četa skupno z bataljonom krenila na Partizanski vrh, kjer sta se obe enoti utaborili. Čez nekaj dni, 8. avgusta 1941, so bataljon napadli Nemci. Nato je četa krenila v svoje prejšnje področje. Bataljonsko poveljstvo in tovariši Žagar se je v tem času nahajal vzdaj pri eni, zdaj pri drugi četi oziroma vodu. V oktobru sta četi na Mohorju prišli pod enotno poveljstvo bataljona in ostali v sestavi tega bataljona do reorganizacije, ki je bila izvršena dne 14. januarja 1942 v Dražgoški gori.

Po tej borbi sta se četi umaknili nazaj na svoja operativna področja, kjer sta ostali vse poletje. Jeseni, oktobra sta zopet prišli pod enotno poveljstvo bataljona na Mohorju. Od tu je konec novembra krenila skupina 12 partizanov v jeseniški in blejski kot, da bi tam dvignila množično vstajo. Bataljon je krenil v Selško in Poljansko dolino. Ko je sredi decembra 1941 prispel v Poljansko dolino, je vključil v svoj sestav četo, ki je v prvi polovici decembra 1941 prišla čez mejo Ljubljanske pokrajine. — Sestavljali so jo preostali borci I. Kranjske čete, Tržiške čete, Rašiške čete, Mengeško-moravške in Kamniške čete. Ta četa je v bataljonu sestavljala samostojen vod.

CANKARJEV BATALJON V LETU 1941

Cankarjev bataljon je bil formiran 5. avgusta 1941 na Jelovici na Pogrošarjevi plani pri Vodiški planini. V svojem sestavu je imel Jelovsko in Jeseniško-Cankarjevo četo. Bataljon je štel okoli 120 mož, med

Bataljon je v Poljanski dolini dvignil množično vstajo in številčno narastel na blizu 300 mož. Organizacijsko stanje bataljona se ni menjalo, številčno so se povečale čete in vodi. Tu

ZAČETEK VSTAJE Prve partizanske enote na Gorenjskem

V prvih dneh okupacije, ko je Partija začela s pripravami za NOB, je na Gorenjskem odigral zelo pomembno vlogo Vojno revolucionarni komite, ki ga je junija 1941 organiziral CK KPS, in ki so ga predstavljali: Stane Žagar, Lojze Kebe in Tomo Brejc. Vojno revolucionarni komite za Gorenjsko je povezoval Okrožne vojno revolucionarne komiteje, koordiniral njihovo delo in jim pomagal izvajati direktive CK KPS za organizacijo ljudske vstaje. Okrožne vojno-revolucionarne komiteje so sestavljali, in sicer za okrožje Jesenice: Jože Gregorčič, delavec z Jesenic, Polde Stražišar, delavec z Jesenic, Ivan Bertonec, delavec iz Dobrave pri Kropi, Alojz Hrovat, delavec iz Begunj, Joža Ažman, mali kmet iz Bohinja; za okrožje Kranj: Franc Vodopivec, delavec iz Kranja, Franc Mrak, delavec iz Kranja, Franc Nartnik, delavec iz Kranja, Rudi Papež, delavec iz Kranja, Jože

Janežič, delavec iz Tržiča; in za okrožje Kamnik: Marijan Dermastja in Anton Šturm, delavec iz Kamnika. Vojno-revolucionarni komite za Gorenjsko je s pomočjo Okrožnih revolucionarnih komitejev organiziral sestanke po terenu in pripravljal politično in organizacijsko ljudsko vstajo. Zbirali so orožje, municijo in ostali material, ki je bil potreben partizanom za oboroženo vstajo. Povezoval je delavce in kmete ter ostale sloje v OF na terenu, kakor tudi tiste, ki so vstopali v ilegalo, bodisi, da so se umikali okupatorju pred selitvijo, zapiranjem, terorjem, ali, da so prostovoljno vstopali v partizane. Organiziral je čete in vode, ki so prerasli v bataljone in odrede, kot so pač zahtevale takratne prilike. Okoli 20. decembra 1941 je bil organiziran Pokrajinski komite KPS za Gorenjsko, ki so ga tvorili: Anton Dolinšek, sekretar komiteja, Lojze Kebe, Mira

JELOVSKA ČETA ALI ČETA »ILJE GREGORIČA« V L. 1941

Jelovska četa je zrasla iz ilegalcev, ki so od začetka junija do konca julija 1941 stopili v ilegalo na področju Dobrave, Otoč, Krobe, Černivca, Begunj, Lesc in Bleda.

Po sklepu, ki je bil sprejet 17. julija 1941. leta pod Malim

na področju Krobe, Dobrave, Lipnice in okolice ter sta ju vodila Alojz Pečnik in Franc Štular, oba iz Ljubnega. Tretji je bil na področju Ribnega, Kupljenka, Boh. Bele in okolice. Vodil ga je Franc Dacar, delavec iz Lesc.

Četa je bila vključena na Pogrošarjevi plani pri planini Vo-

temi je bilo okoli 40 neoboroženih.

Komandant bataljona je bil Jože Gregorčič-Gorenjec, jeseniški železar.

Komisar je bil Ivan Bertonec-Johan iz Dobrave pri Kropi.

Prvo večjo borbo z Nemci je vodil bataljon na Partizanskem vrhu 8. avgusta 1941. Takrat je padlo okoli 30 Nemcev, partizani pa so izgubili samo 3 tovariše.

je prišlo tudi do hujših borb z Nemci, nato pa se je bataljon umaknil v Dražgoše.

Po dražgoški borbi 9. do 11. januarja in v borbi na Mošenjski planini 13. januarja 1942 je bilo zborna mesto bataljona na Dražgoški gori, 14. januarja leta 1942. Zaradi zimskih prilik in lažjega manevriranja je bil bataljon razdeljen na tri grupe oziroma čete: Selško, Poljansko in Jeseniško.

Legenda

- Prve grupe partizanov 1941
- Partizanske čete
- ⊙ Partizanski bataljoni
- — — — — odredi
- ⊗ Partizanske brigade

Janez Strgovšek pripoveduje... „Ušel sem žandarjem“

V »Verigie v Lescab smo obiskali Janeza Strgovška. Malo jih je, ki ne poznajo tovariša Janeza. Kako bi ga ne poznali, saj je bil že pred drugo svetovno vojno aktiven v vrstah naprednega delavskega gibanja, med vojno je dlje pomagal partizanom v ilegali, nato pa je tudi sam stopil v vrste hrabrih borcev. Doživel je precej nevarnih, trpkih, pa tudi veselih dogodivščin, katerih se vedno rad spominja in jih pripoveduje tudi svojim tovarišem. Nam je povedal tale dogodek iz predvojne:

bila za žandarje prava poslatica...

Še isti dan so prišli k meni na dom. Najprej so vse preiskali, nato pa je padlo povelje — aretirani stel! V tistem trenutku nisem videl nikogar več, le bežal sem, kolikor so me nesle noge. Izmuznil sem se žandarjem. Imel sem pa še večjo srečo. Preden so žandarji prišli k ženi moja, ki me je po naključju spravil v to zadrego, sem jo srečal in zabičal, da bo govorila meni v prid. Žena je držala besedo. Naslednji dan so se spet oglasili žandarji. S tistim, kar jim je natvezla ženska niso bili zadovoljni. Peljali so me na Jesenice in me soočili z njenim možem. Ko sem se mu približal na 20 korakov, ga je žandar vprašal: »Ali je pravi?« Slišal sem odgovor: Ni.« In tako se je vse srečno končalo.

»Bilo je v začetku leta 1941. Imel sem nalogo, da z organizacijo poborem v Lescab čimveč podpisov, s katerimi bi zahtevali izpust internirancev, ki so bili v koncentracijskem taborišču v Ivanjici. V Ivanjici je bil takrat med drugimi tudi Moša Pijade, in Gorenjci Gašperšič iz Lesc, Tomaž Godec, Valentin Marinko, Nace Kralj, Perko in drugi. Svoje delo sem že dobro opravil — okoli 400 podpisov sem že oddal centru na Jesenice. Toda smola. Nekdo se je neke ponesreči zarekel, da sem jaz Ivanjico kmalu začeli izpuščati, ki sem v Lescab vse to organiziral. In takšna vest je

Štiristo podpisov Leščanov je prispelo kljub temu na pravo mesto in ker so delavci širili rom po domovini s svojimi podpisi zahtevali isto, so iz ponesreči zarekel, da sem jaz Ivanjico kmalu začeli izpuščati, ki sem v Lescab vse to organiziral. In takšna vest je B. F.

Legenda

- ⊙ Osnovne org KPS v predvojni Jugoslaviji
- Osnovne org KPS v letih 1941-1945

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. oznaka za politično sumljivega v stari Avstriji; 3. praznik 4. julija; 9. solmi-zacijski ton; 11. glavno mesto Norveške; 13. vas pri Ljubljani; 14. dvojina (latinsko); 16. država zahodno od Indokine (2. sklon); 18. vol (hrvatsko); 19. ulnjaki; 20. ime poznane slovenske igral-ke Kraljeve; 21. skupnost; 22. ptičji glas; 40. ploskovna mera; 41. egipčansko božanstvo; 43

log; 24. dva soglas. 24/a moško ime; 25. japon. merska enota; 26. vzklík; 27. okrajšava za bivši ljudski odbor v mestih; 29. mor-ski prekop; 31. rana na želodcu; 33. priimek predsednika kranj-skega okraja; 35. odobravanje; 36. božanstvo; 36/a karanje; 37. dva sosednja samoglasnika in dva sosednja soglasnika; 38. ptičji glas; 40. ploskovna mera; 41. egipčansko božanstvo; 43

skrajni konec kopnega; 44. pri-imek in ime našega umrlega sli-ka; 45. dva enaka soglasnika; 46. zaplodna žle-za; 48. dihalni organi; 49. veznik; 50. poznana partizanska postoj-janka (proslava 4. julija); 51. prvi črki abecede; 52. biblijska puščavska hrana; 53. močno zve-ni; 54. enota dela; 55. poziv (pri telefonu); 58. zadetek pri športni igri; 59. tuja oznaka za število;

60. glej 41. vodoravno; 61. osebni zaimek.

Navpično: 1. opravek; 2. dose-žem s silo; 3. širok maškeradni plašč; 4. medmet; 5. prehod čez potok; 6. okrajni ljudski odbor; 7. izraz pri kvartanju; 8. pri-imek dveh slovenskih skladate-ljev; 9. prosjak z muziko; 10. mesto na polotoku Krimu (obratno); 12. lev (hrvatsko); 15. bivši premier Burme; 17. nadav; 19. vrtna zelenjava; 24. šepeta-lec; 28. zanka; 29. vetrič; 30. pog-lavar grških bogov; 32. vrsta naših cigaret; 33. medmet; 34. dva soglasnika; 36. kovinska zlitina; 38. junak Levstikove po-vesti; 39. arhitektonsko lepa ve-ža; 40. delaven, prožen; 42. pri-stanišče na jugu Arabskega pol-otoka; 44. srbsko moško ime; 45/a prijazen poziv; 47. turški bog; 48. poznani namiznoteniški igralec (Madžar); 52. začetnici našega akademskega slikarja z narodno motiviko; 53/a vas pri Ljubljani; 54/a grška črka; 56. glej 40 vodoravno; 57. romanski spolnik; 58/a središče vrtenja.

Nagrade: 1. — 2000 din; 2. — 1000 din; 3. do 8 — po 500 din.

Rešitve pošljite na uredništvo Glasu Gorenjske do 10. julija. Javno žrebanje bo 11. julija ob 15. uri.

DVA NOVA PLANINSKA DOMOVA

Planinsko društvo Kranj gradi na Kališču in Krvavcu planinska domova, ki bosta služila pred-vsem turističnim namenom. Kako potekata gradnji, nam je pove-dal predsednik gospodarske ko-misije pri PD Kranj tov. Likar.

Prvotno je bilo mišljeno, da bo koča na Kališču služila pred-vsem planincem. Z otvoritvijo umetnega jezera Crnava v Pred-dvoru pa je bilo nujno, da so kočo razširili v pravi planinski dom. Otvoritev doma na Kališču je bila predvidena za 4. julij, ker pa so nastale še druge te-žave, je otvoritev preložena na občinski praznik občine Kranj 1. avgusta. Dom na Kališču bo sodobno urejen in bo imel 7 sob s 30 ležišči in skupno ležišče, kjer bo lahko prenočilo 30 ljudi.

šport

NAMIZNOTENIŠKI TURNIR ZA 90-LETNICE ŽELEZARNE

V soboto in nedeljo je bil na Jesenicah namiznoteniški turnir v počastitev 90-letnice jeseniške železarne in 40-letnice KPJ. Na tur-nirju so sodelovali igralci Žele-zarne Ravne, iz Zenice in z Jese-nic. V ekipnem delu tekmovalja so zmagali Jeseničani, ki so v fi-nalni borbi premagali Ravne s 5:2, pred tem pa Zenico s 5:1. Drugo mesto so osvojile Ravne s tesno zmago nad Zenico 5:4, zadnja je bila Zenica.

V tekmovalju posameznikov je sodelovalo 16 tekmovalcev. Zma-gal je Jeseničan Štrumbil, ki je v finalni borbi premagal Valentarja z 2:1. Tretje in četrto mesto si de-lita Ravenčana Pandev in Bavče. Za favorita turnirja je veljal zna-ni igralec Vinko Krašič, ki pa ga je že v polfinalu Bavček izločil. Udeležence turnirja so pozdravili predstavniki direkcije, upravnega odbora ter sindikalne organizacije jeseniške železarne.

SPOMINSKI ŠAHOVSKI TURNIR NA POKLJUKI

V Sporthotelu na Pokljuki je bil minulo nedeljo pokalni spominski šahovski turnir v počastitev 40-letnice jeseniške Svobode in 27-letnice turnirja v Pokljuki luknji.

Turnir je pripravilo Šahovsko društvo Jesenice. Sodelovalo je 87

šahistov iz vse Slovenije. Med nji-mi mednarodna mojstra Puc in in-ženir Vidmar, mojster Lešnik, na-dalje 10 mojstrskih kandidatov, 17 prvokategorikov in drugi. Igrali so v treh skupinah. V mojstrski je zmagal Lešnik z 10 in pol točke, drugi je bil Grosek z 9 in pol, tretji Puc z 8 in pol, četrti Parma s 7 in pol točke itd.

V drugi skupini — sodelovali so prvo in drugokategorikov, skupaj 27, od teh se je uvrstilo v finale 10 — je zmagal Sila s 6 točkami, drugo in tretje mesto si delita Brgles in Horvat s po pet in pol točke, sledi Ivačić itd. V tretji skupini so sodelovali vsi ostali, 47 po številu, v finalu pa 12. Zmagal je Saradjen z 8 in pol točke, drugo in tretje mesto si delita Mihelčič in Vošpernik s po 7 in pol točke in tako dalje.

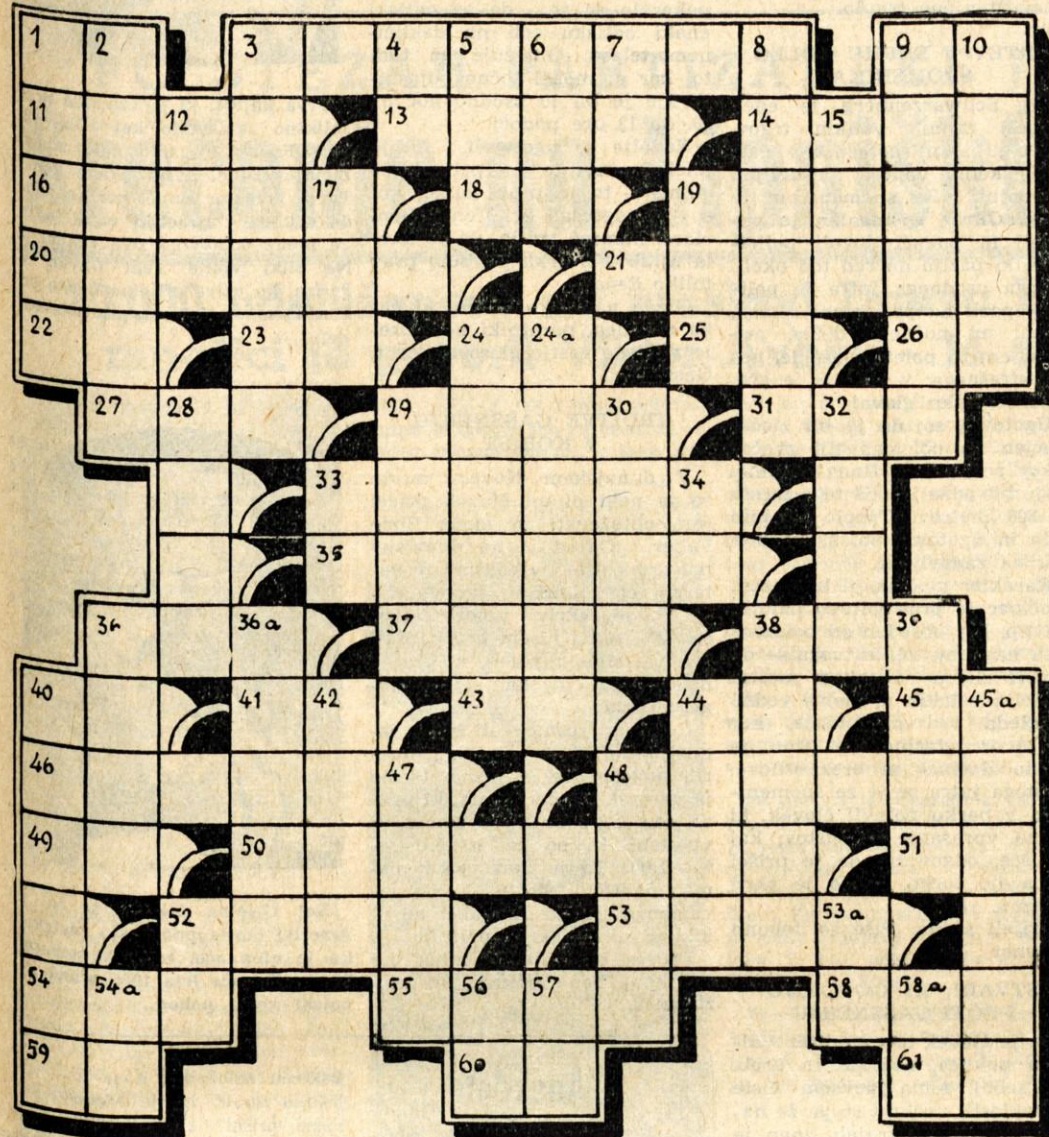
PRETEKLA NEDELJA UGODNA ZA TRŽIČANE

Čeprav je enajstletna nogo-metašev iz Tržiča preteklo nede-ljo počivala, sta bili obe nede-ljski srečanji v kvalifika-cijskem tekmovalju za vstop v enotno slovensko ligo nepriča-kovani in ugodni za Tržičane. Ker je ljubljanska Ilirija pre-magala Novo Gorico s 3 : 2 (1 : 1) in Drava velenjskega Rudarja s 4 : 2 (2 : 2), je položaj na lestvi-ci dokaj nejasen in daje Trži-čanom spet precej upanja na srečni konec.

Ilirija	3	2	1	0	9	4	5
Tržič	3	1	1	1	8	5	3
Novo Gorica	3	1	1	1	6	6	3
Velenje	3	1	1	1	5	6	3
Drava	3	1	0	3	7	14	2

PIONIRKE MLADOSTI PRVE, PIONIRJI DRUGI

V nedeljo je bilo v Vevčah pri Ljubljani republiško rokometno prvenstvo za pionirje. Mladi rokometiški Mladosti iz Kranja so se odlično uveljavili in z zmagami nad Mariborom 10 : 9 in Papirničarjem 8 : 5 ter pora-zom proti Odredu z 11 : 8 osvo-jili drugo mesto. Se uspešnejše od svojih tovarišev so bile pionirke, ki so z zmago nad Papir-ničarjem osvojile naslov repu-bliškega prvaka.

Vsem Gorenjcem

ob 4. juliju - Dnevu borca -

iskrene čestitke in borbene pozdrave z željo, da bi bili v prihodnje še uspešnejši v graditvi socializma

**Okrajni ljudski odbor
in vse množične organizacije
Kranj**

Vsem delovnim ljudem

ob 4. juliju

pošilja iskrene čestitke delovni kolektiv

Tovarne kos in srpov Tržič

Obrtna delavnica „Instalater“ Kranj

Iskreno čestita vsem delovnim ljudem ob Dnevu borca

Delovni kolektiv
Elektro-Kranj
Kranj
pošilja
ob Dnevu borca
vsem delovnim ljudem
iskrene čestitke

Čevljarna „Storžič“
Visoko pri Kranju
pošilja
vsem delovnim ljudem
ob 4. juliju
borbene pozdrave

Ob dnevu borca -
4. juliju - pošilja
vsem delovnim ljudem
iskrene čestitke,
delovni kolektiv

**tovarne tiskanega blaga
„TISKANINA“
K R A N J**

Delovni kolektiv
rastlinskih olj
in oljnih izdelkov

**OLJARICA
BRITOF-KRANJ**

čestita vsem delovnim ljudem
ob Dnevu borca

Vsem priporočamo svoje kvalitetne proizvode!

